

RAPORT Z WIZYTACJI

(profil praktyczny)

dokonanej w dniach 17 – 18 X 2017 na kierunku

praca socjalna

prowadzonym

w Instytucie Ochrony Zdrowia

Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej

im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu

Warszawa, 2017

Spis treści

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium	7
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	10
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium	10
Program kształcenia w pełni zapewnia możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Prawidłowo został opracowany system weryfikacji efektów kształcenia. Rekrutacja została prawidłowo określona w uchwałach Senatu, a jej zasady zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse.	13
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	13
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	22
<u>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</u>	24
Dobre praktyki	25
Zalecenia	25
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	25
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	26
Dobre praktyki	26
Brak	26
Zalecenia	26
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	26
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	26
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	27
Dobre praktyki	27
Brak	27
Zalecenia	27
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	30
Dobre praktyki	30
Zalecenia	30

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	30
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	33
Dobre praktyki	34
Brak.....	34
Zalecenia	34
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek, członek PKA

członkowie:

1. dr Anna Maria Kola - członek PKA

2. prof. dr hab. Monika Podkowińska – ekspert PKA

3. mgr Beata Sejdak- ekspert PKA ds. postępowania oceniającego

4. Dominik Postaremczak – ekspert PKA ds. pracodawców

5. Mateusz Gustaw – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *praca socjalna* prowadzonym w Instytucie Ochrony Zdrowia Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na w/w kierunku.

Bieżąca wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna.

Zespół Oceniający PKA (dalej: ZO) poprzedził wizytację zapoznaniem się z Raportem Samooceny przedłożonym przez Władze Uczelni Instytutu, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z Władzami Uczelni i Jednostki prowadzącej oceniany kierunek oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków ZO.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, osoby niepełnosprawne, umiędzynarodowienie procesu kształcenia oraz wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, z Samorządem Studenckim, Kołem Naukowym, a także przedstawicielem Biura Karier. Przeprowadzono także hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji ZO dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji.

Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których ZO poinformował Władze Uczelni i Jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	praca socjalna	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil kształcenia	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar: <ul style="list-style-type: none"> - nauki społeczne (60%); - nauki humanistyczne (40%). 	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	dziedzina <i>nauki społeczne</i> ; dyscypliny naukowe: <i>pedagogika, psychologia, socjologia</i> dziedzina: nauki ekonomiczne dyscyplina naukowa: <i>nauki o zarządzaniu</i> dziedzina: <i>nauki prawne</i> dyscyplina naukowa: <i>prawo</i> dziedzina <i>nauki humanistyczne</i> ; dyscypliny naukowe: <i>filozofia, nauki o rodzinie</i> ;	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów; liczba punktów ECTS: 180	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	480 godz.	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Doradca socjalny i asystent rodziny	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	10	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	49	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i	2085	-

studentów na studiach stacjonarnych		
-------------------------------------	--	--

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

- Koncepcja kształcenia
- Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów
- Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

1.1.

Aktualna Misja i Strategia Rozwoju Uczelni została opracowana na lata 2015 – 2020. Dokumentem ramowym jest Strategia Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 28 stycznia 2015 roku przyjęta Uchwałą Senatu nr 1/I/15 PWSTE w Jarosławiu. Misją Uczelni jest troska o kształcenie młodzieży na najwyższym poziomie dla potrzeb otoczenia społecznego w oparciu o wartości płynące z nauczania społecznego patrona. Zdaniem ZO koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest powiązana z misją Uczelni. Celem głównym jest uczynienie z Uczelni najlepszej spośród wyższych szkół zawodowych w regionie. Cele strategiczne to: wysoki poziom kształcenia, budowa potencjału badawczego, rozwój współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, profesjonalne administrowanie. Zgodnie z Misją i Strategią, Uczelnia stanowić ma centrum nowoczesnego kształcenia oraz życia naukowego i intelektualnego regionu. Kontynuacją założeń Misji i Strategii Uczelni jest Misja i Strategia Rozwoju Instytutu Ochrony Zdrowia PWSTE w Jarosławiu.

Za cele strategiczne Misji i Strategii Rozwoju IOZ przyjęto:

1. Zapewnienie najwyższej jakości kształcenia i wychowania.
2. Wzmacnianie pozycji naukowej Instytutu.
3. Współpracę z interesariuszami zewnętrznymi.
4. Efektywne zarządzanie Instytutem.

W ocenie ZO przyjęta koncepcja wiąże się z przyjętą strategią rozwoju Uczelni i Instytutu. ZO stwierdza istnienie związku kształcenia z obszarami działalności zawodowej i gospodarczej właściwymi dla ocenianego kierunku, zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy.

1.2.

W ramach Strategii Rozwoju, zarówno Uczelnia, jak i Instytut Ochrony Zdrowia prezentują plany inwestycyjne i plany rozwoju gospodarczego regionu, zmiany w polityce społecznej regionu oraz trendy demograficzne i trendy występujące na rynku pracy, w celu zoptymalizowania posiadanej oferty edukacyjnej. Analizowane są efekty i treści kształcenia, metody oraz formy dydaktyczne, metody oceny osiągania efektów kształcenia. W ramach rozwoju kierunku praca socjalna w roku akademickim 2016/2017 dokonano przekształcenia profilu kierunku z ogólnoakademickiego na praktyczny (uchwała Senatu nr 3/X/16), na wniosek pracowników stanowiącym minimum kadrowe oraz interesariuszy zewnętrznych. Podstawą wnioskowania były analizy efektów kształcenia oraz programu studiów, a także tendencji zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem studentów do

działalności zawodowej oraz zmieniającej się roli pracownika socjalnego. Interesariusze wewnątrzni, jak również przedstawiciele instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej (interesariusze zewnętrzni) jednoznacznie opowiedzieli się za zmianą profilu kształcenia. Wraz ze zmianą profilu kształcenia dokonano modyfikacji kierunkowych efektów kształcenia i poszerzenia ich liczby. Do programu studiów wprowadzono zajęcia praktyczne w łącznej liczbie 405 godzin oraz zwiększono liczbę godzin praktyk zawodowych z 320 do 480 godzin, realizowanych zarówno w Uczelni, jak i poza Uczelnią (np. miejskie ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, gminne ośrodki pomocy społecznej, szpitale, fundacje).

ZO ocenia, że prowadzone prace rozwojowe w obszarze działalności zawodowej właściwej dla ocenianego kierunku studiów są właściwe i w pełni wykorzystywane w projektowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, jak również w jego realizacji i doskonaleniu.

1.3.

W Raporcie Samooceny efekty kształcenia, w ramach ocenianego kierunku przypisane zostały do trzech obszarów nauk: społecznych, humanistycznych oraz nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, a także do następujących dziedzin nauk: nauki społeczne, humanistyczne i nauki o zdrowiu. Dla pierwszego obszaru nauk – nauk społecznych w programie studiów przeznaczono 150 punktów ECTS (co stanowi 83% całości punktacji ECTS). Do nauk humanistycznych przypisano 21 punktów ECTS (co stanowi 12% całości punktacji ECTS), natomiast do nauk medycznych i nauk o zdrowiu – 9 punktów ECTS (czyli 5 % całości punktacji ECTS). W podanych obszarach i dziedzinach wymieniono także poszczególne dyscypliny naukowe, przy czym pominięto ostatni wymieniony obszar i dziedzinę.

Jednakże, ZO udostępniono nowy dokument, a mianowicie „Efekty kształcenia dla kierunku praca socjalna I stopnia”, będący załącznikiem do uchwały Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 24 maja 2017 roku. W tym dokumencie jest wskazane, że kierunek *praca socjalna* przyporządkowano do: (1) obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, dyscyplin: filozofia, nauki o rodzinie, (2) do obszaru nauk społecznych, a w nim: do dziedziny nauk społecznych, dyscyplin: nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, pedagogika, psychologia, socjologia; dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny: nauki o zarządzaniu oraz do dziedziny nauk prawnych, dyscyplina: prawo.

Zaplanowane kierunkowe efekty kształcenia realizowane są w ramach poszczególnych przedmiotów, stanowiących części modułów. Są wśród nich przedmioty kształcenia ogólnego, podstawowego, kierunkowego, przedmioty dyplomujące oraz praktyka zawodowa, a dodatkowo obowiązkowe są także przedmioty kształcenia specjalnościowego (w ramach dwóch specjalności: Doradca socjalny i asystent rodziny oraz Asystent osoby starszej i/lub z niepełnosprawnością). Obie specjalności są wynikiem konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, którzy wskazali na potrzebę rozszerzania *spectrum* kształcenia na wnioskowanym kierunku w odpowiedzi na ministerialne plany wprowadzenia nowych specjalności zawodowych pracowników socjalnych, niezbędnych dla realizacji zmian w systemie pomocy społecznej.

ZO w swojej ocenie oparł na ostatnim z wymienionych dokumentów, „Efekty kształcenia dla kierunku praca socjalna I stopnia”, będący załącznikiem do uchwały Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 24 maja 2017 roku, który obowiązujący w Uczelni podczas wizytacji. W ocenie ZO, koncepcja kształcenia jest właściwa i zostały wskazane odpowiednie dyscypliny naukowe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Najmocniejszą stroną koncepcji kształcenia jest długotrwała i ciągła współpraca Uczelni z interesariuszami zewnętrznymi, którzy jako praktycy i pracodawcy pozwalają na realizację praktycznego profilu kształcenia. Dotyczy to zarówno prac nad programem studiów, specjalnościami, obowiązkowymi praktykami zawodowymi, jak nad efektami kształcenia i ich weryfikacją. W związku z tym, że interesariusze pełnią w tym procesie różne role, np. są wykładowcami na kierunku, opiekunami praktyk zawodowych, ale też reprezentują środowisko pracodawców, czy zasiadają w Konwencie Uczelni, mają realny wpływ i kontrolę nad procesem kształcenia pracowników socjalnych i jego formą. Należy to ocenić zdecydowanie pozytywnie, choć należy się zastanowić nad sposobami rozwoju współpracy i jej ewaluacji.

Jednakże zbytne skupienie się na działaniach lokalnych i regionalnych instytucji może skutkować ograniczeniem uniwersalnych kompetencji absolwenta w zakresie wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych. Należy bowiem uczyć studentów elastycznych form zarządzania wiedzą, by umieli się oni znaleźć w płynnym i zmiennym społeczeństwie wiedzy.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium

2.1.

Program studiów na kierunku *praca socjalna* I stopnia na profilu praktycznym na studiach stacjonarnych został sformułowany w sposób poprawny, tj. studia trwają 6 semestrów, co pozwala na realizację treści programowych i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W ciągu 6 semestrów student może uzyskać 180 punktów ECTS, a łączna liczba godzin zajęć kontaktowych przewidzianych dla sześciu semestrów na profilu praktycznym wynosi 2085 godzin (w tym: 660 godzin wykładów, 300 godzin ćwiczeń, 30 godzin laboratorium, 405 godzin zajęć praktycznych, 480 praktyk zawodowych, 60 godzin seminarium dyplomowego oraz 150 godzin lektoratu). Profil praktyczny realizowany jest w Uczelni od roku akademickiego 2016/2017 studia, bowiem wcześniej studia miały charakter ogólnoakademicki. Program kształcenia zawiera przedmioty/moduły, które zostały pogrupowane w następujący sposób: przedmioty kształcenia ogólnego (łącznie 255 godzin), przedmioty kształcenia podstawowego (łącznie 495 godzin), przedmioty kształcenia kierunkowego (łącznie 640 godzin), przedmioty dyplomujące (60 godzin), praktykę zawodową (320 godzin) oraz przedmioty specjalnościowe (po 315 godzin dla każdej z dwóch specjalności). Przedmioty do wyboru w programie studiów stanowią 42% (875 godzin) ogółu przedmiotów w całym cyklu kształcenia, co stanowi 39,4% ogółu punktacji ECTS. Natomiast przedmioty związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym stanowią 55,4% (1155 godzin) ogółu godzin kształcenia w całym cyklu kształcenia, stanowiąc 51,1% ogółu punktacji ECTS.

. Dla każdego semestru liczba punktów ECTS wynosi 30. Każdemu przedmiotowi/modułowi kształcenia zostały przypisane osobno punkty ECTS, co zostało uwzględnione w tabeli obrazującej program studiów. Liczba punktów ECTS z podziałem na bloki przedmiotów wyszczególnione w programie kształcenia wynosi: przedmioty kształcenia ogólnego – 14 punktów ECTS, przedmioty kształcenia podstawowego – 52 punkty ECTS, przedmioty kształcenia kierunkowego – 56 punktów ECTS, przedmioty dyplomujące – 10 punktów ECTS, praktyka zawodowa – 16 punktów ECTS oraz przedmioty specjalnościowe – 32 punkty ECTS. Zasady budowania systemu punktacji ECTS zostały określone w wewnętrznych dokumentach Uczelni (uchwale Senatu oraz zarządzeniu Rektora).

Szczegółową punktację oraz treści wykładane na zajęciach można zweryfikować dzięki dostarczonym w trakcie wizytacji kartom przedmiotu (sylabusom). W sylabusach zawarte są informacje dotyczące wymagań wstępnych w zakresie wiedzy oraz umiejętności, formy prowadzenia zajęć i metod dydaktycznych, formy i metod weryfikacji efektów kształcenia (np. egzamin pisemny, egzamin ustny, projekt, prezentacja, sprawdzian, referat) oraz zasad zaliczania przedmiotu. W sylabusach zapisane są także informacje dotyczące wykładanych treści kształcenia z uwzględnieniem form wykładowych i ćwiczeniowych. Sylabus zawiera także informację o literaturze przedmiotu wykorzystywanej na zajęciach (pozycje

obowiązkowe i uzupełniające). Sylabusy podpisane są przez prowadzących zajęcia, Dyrektora Instytutu i Przewodniczącego Komisji Dydaktycznej.

Z analizy kart przedmiotu wynika, że stosowane metody kształcenia są różnorodne i adekwatne do wykładanych treści. Są wśród nich metody podające, tj. wykład klasyczny, problemowy, konwersatoryjny, prezentacje multimedialne, jak również metody aktywizujące, tj. warsztaty, laboratoria, studia przypadków, ćwiczenia obejmujące pracę z tekstem, przygotowanie eseju, dyskusję, pracę indywidualną i grupową, projekty edukacyjne. Studenci realizują zaplanowane efekty kształcenia dotyczące umiejętności prowadzenia badań empirycznych w ramach seminarium dyplomowego. Z punktu widzenia przygotowania zawodowego ważna jest praca metodą projektów, która jest realizowana na zajęciach z przedmiotu *Projekt socjalny*.

Program studiów realizuje w pełni program kształcenia pracowników socjalnych zawarty w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 roku w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz. U. z 2008 roku Nr 27, poz. 158), które określa szczegółowo wykaz obowiązkowych godzin przedmiotów oraz praktyk zawodowych do realizacji podczas specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego. Dobór treści kształcenia na ocenianym kierunku uwzględnia aktualny stan wiedzy z zakresu pracy socjalnej, a także aktualne rozwiązania stosowane w pomocy społecznej (np. asystent rodziny, poradnictwo socjalne i rodzinne).

W ramach kierunku *praca socjalna* studia pierwszego stopnia studentom oferowane są dwie specjalności do wyboru: Doradca socjalny i asystent rodziny oraz Asystent osoby starszej i/lub z niepełnosprawnością. Są to rzadkie w Polsce specjalności i na pewno potrzebne.

Praktyki zawodowe odbywają się w instytucjach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, a ich opiekunem są pracownicy danej instytucji oraz merytoryczny opiekun praktyk oddelegowany przez Instytut. Instytucjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej, w których odbywają się praktyki zawodowe, są: ośrodki pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, domy pomocy społecznej, domy dziecka, zakłady opiekuńczo-lecznicze, ośrodki wsparcia, zakłady aktywności zawodowej, zakłady opieki zdrowotnej, fundacje, stowarzyszenia. Szczegółowe zasady realizacji praktyk regulują następujące dokumenty: Regulamin Studiów, zarządzenie 39/2015 Rektora z dnia 17 kwietnia 2015 r. w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia, zarządzenie nr 27/2014 Rektora z dnia 1 kwietnia 2014 r. w sprawie monitorowania realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych, a także sylabus praktyk zawodowych i realizowanych zadań. ZO stwierdza, że jest spójność treści praktyk zawodowych, realizowanych zadań z kierunkowymi efektami kształcenia.

2.2.

Nauczyciel akademicki obowiązany jest przedstawić studentom efekty kształcenia i sposoby ich weryfikacji przed rozpoczęciem kształcenia lub na pierwszych zajęciach z danej formy realizacji zajęć z przedmiotu/modułu, praktyk zawodowych. Weryfikacja efektów kształcenia polega na określeniu wymagań, których spełnienie pozwala ocenić, że efekt kształcenia został osiągnięty, np. zaliczenie kolokwium, zaliczenie laboratorium, zaliczenie zajęć praktycznych. Weryfikacja efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia: wiedzę,

umiejętności i kompetencje społeczne. Weryfikacja efektów kształcenia jest prowadzona na każdym etapie kształcenia i w odniesieniu do wszystkich zajęć poprzez zaliczenia częściowe, zaliczenia i egzaminy semestralne, weryfikację efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyk zawodowych, seminarium dyplomowego, przygotowanie pracy dyplomowej, a także w trakcie egzaminu dyplomowego oraz poprzez badanie losów zawodowych absolwentów. Dobór metod weryfikacji uzależniony jest od kategorii efektów kształcenia. Weryfikując efekty kształcenia w zakresie wiedzy, stosuje się: egzaminy, zaliczenia pisemne lub ustne, udział w dyskusji, prezentacje, eseje. Oceniając osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności stosuje się: projekt, case study, portfolio, analizę, symulację. Weryfikując efekty kształcenia w zakresie kompetencji społecznych stosuje się: warsztaty, dyskusje, symulacje, obserwacje bezpośrednie oraz obserwacje wzajemne. Oceny przedmiotowych efektów kształcenia dokonują nauczyciele akademicki i przedkładają informacje Instytutowej Komisji Dydaktycznej do końca czerwca każdego roku lub do końca lutego w przypadku nauczycieli prowadzących zajęcia tylko w semestrze zimowym. Ocena skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia stanowi podstawę doskonalenia sylabusu przedmiotu, weryfikacji metod kształcenia, metod oceny zakładanych efektów kształcenia, planu i programu studiów. Oceny osiągania kierunkowych efektów kształcenia dokonuje również Instytutowa Komisja ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia wraz z zespołem nauczycieli akademickich, w szczególności zaliczanych do minimum kadrowego. Poza nauczycielami akademickimi weryfikacja zakładanych efektów kształcenia dokonywana jest również przez studentów oraz interesariuszy zewnętrznych, w tym absolwentów Uczelni, którzy rozpoczęli pracę zawodową. W przypadku propozycji zmiany przedmiotowych efektów kształcenia wnioskowanych do Dyrektora Instytutu przez interesariuszy zewnętrznych lub wewnętrznych, Dyrektor przedstawia wniosek do zaopiniowania Radzie Instytutu, która dokonuje dalszego procedowania zmiany efektów kształcenia. Dodatkowo za pośrednictwem procesu ankietyzacji studenci mają możliwość wyrażenia opinii na temat oceniania, np. pod względem obiektywizmu, częstotliwości weryfikacji efektów kształcenia. Zasady weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych podczas praktyk określono w Regulaminie studenckich praktyk zawodowych (zarządzenie Rektora nr 41/2016 PWSTE w Jarosławiu z dnia 11 maja 2016 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu studenckich praktyk zawodowych) oraz szczegółowo w sylabusie.

W Instytucie Ochrony Zdrowia prace dyplomowe studentów poddawane są weryfikacji przez program antyplagiatowy OSA oraz weryfikowane przez Instytutową Komisję do spraw oceny prac dyplomowych powołaną na mocy zarządzenia nr 41/2017 Rektora PWSTE w Jarosławiu z dnia 22.06.2017 r. w sprawie okresowej oceny jakości prac dyplomowych. Proponowane tematy prac dyplomowych są opiniowane przez Instytutową Komisję do Spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia oraz zatwierdzane przez Radę Instytutu.

W ocenie ZO Jednostka w pełni realizuje działania mające na celu zapewnienie skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia. ZO stwierdza, że metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia osiąganych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia (dyplomowania), w tym metod sprawdzania efektów kształcenia osiąganych na praktykach zawodowych są powiązane z efektami kształcenia w zakresie wiedzy,

umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym z efektami w zakresie niezbędnych na rynku pracy praktycznych umiejętności zawodowych oraz kompetencji społecznych uzyskiwanych w warunkach właściwych dla działalności zawodowej, jak również w zakresie znajomości języka obcego.

2.3.

Rekrutacja na oceniany kierunek odbywa się zgodnie z corocznymi uchwałami Senatu PWSTE w Jarosławiu. Informacje dotyczące rekrutacji znajdują się na stronie internetowej Uczelni, przy czym najważniejszym kryterium oceny kandydata jest świadectwo maturalne (wyniki egzaminów maturalnych z j. polskiego, j. obcego nowożytnego oraz z jednego z wybranych przedmiotów: matematyki, wiedzy o społeczeństwie, historii, geografii, biologii poziom podstawowy lub rozszerzony). Przyjęta procedura rekrutacyjna zawiera tryb odwoławczy (uchwała nr 7/V/16 Senatu PWSTE w Jarosławiu z późniejszymi zmianami).

ZO ocenia, że tryb przyjmowania kandydatów na studia jest prawidłowy i zapewnia wszystkim kandydatom równe szanse.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocną stroną kształcenia na kierunku *praca socjalna* na I stopniu na profilu praktycznym jest fakt, że zajęcia prowadzone są przez doświadczonych nauczycieli, którzy mają dorobek zawodowy w pracy socjalnej.

Program kształcenia w pełni zapewnia możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Prawidłowo został opracowany system weryfikacji efektów kształcenia. Rekrutacja została prawidłowo określona w uchwałach Senatu, a jej zasady zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Modyfikacje programu kształcenia na kierunku *praca socjalna* dokonywane w r. a. 2016/17 były efektem sugestii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia zawiera aktualne wytyczne dotyczące uchwalania

programów kształcenia, w tym planów studiów dla poszczególnych kierunków studiów, które określa uchwała Senatu nr 18/XII/16 z dn. 21.12.2016 r. Wzory dokumentacji programów kształcenia na studiach I stopnia zawiera zarządzenie Rektora nr 103/2016 z dn. 29.11.2016 r. Procedura tworzenia programów kształcenia dla studiów I stopnia została określona w uchwale Senatu nr 5/I/16 z dn. 27.01.2016 r., a następnie zaktualizowana uchwałą Senatu nr 18/XII/16 z dn. 21.12.2016 r. Wewnętrzne akty prawne regulujące opis postępowania przy projektowaniu, zatwierdzaniu i monitorowaniu programu kształcenia wskazują, iż poszczególne grupy interesariuszy uczestniczą w tych procesach. Potwierdzeniem powyższego jest także struktura organizacyjna wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, która wskazuje, iż interesariusze wewnątrzni i zewnątrzni zostali formalnie włączeni do prac gremiów działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, w tym mających na celu doskonalenie programu kształcenia. Działająca w strukturach systemu Instytutowa Komisja Dydaktyczna zgodnie z przydziałem kompetencji zajmuje się przeglądem i monitorowaniem programów kształcenia, szczególnie w oparciu o potrzeby i oczekiwania studentów, pracowników oraz absolwentów. W pracach Instytutowej Komisji Dydaktycznej uczestniczą przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych, którymi są nauczyciele akademicy, a także 8 przedstawicieli studentów. Reprezentant studentów ocenianego kierunku został włączony także do Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. W wyniku rozmów przeprowadzonych w toku wizytacji z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia uzyskano informację, iż opinie studentów pozyskiwane są także poprzez reprezentację studentów działających w Radzie Instytutu Ochrony Zdrowia. Źródłem informacji są również badania ankietowe przeprowadzane wśród studentów oraz głosy przedstawicieli Samorządu Studenckiego, który pełni rolę opiniodawczą programu kształcenia. Rozwiązaniem systemowym są liczne konsultacje programu kształcenia z interesariuszami wewnętrznymi, którymi są nauczyciele akademicy, w tym osoby stanowiące minimum kadrowe kierunku *praca socjalna*, studenci oraz Instytutowa Komisja Dydaktyczna. Konsultacje te odbywają się podczas cyklicznie organizowanych spotkań. Programy kształcenia były przedmiotem dyskusji oraz konsultacji ze studentami, jak również z kadrą akademicką oraz Instytutową Komisją Dydaktyczną. Stąd w odpowiedzi na zgłoszone postulaty dokonano zmiany nazwy specjalności z Asystent osoby starszej i/lub niepełnosprawnej na Asystent osoby starszej i/lub z niepełnosprawnością; usunięto efekt: *„dostrzega istotę i znaczenie współdziałania i współpracy oraz przyjmowania wielorakich ról”*; dodano efekty w zakresie wiedzy, takie jak: *„posiada wiedzę o kluczowych problemach i kwestiach społecznych w perspektywie interdyscyplinarnej”*, *„ma ogólną wiedzę dotyczącą moralnych i etycznych podstaw pracy socjalnej. Zna zasady i normy etyczne wykonywania zawodu pracownika socjalnego oraz ich źródła krajowe i międzynarodowe”*, *„ma ogólną wiedzę z zakresu metodyki pracy socjalnej dotyczącą metod, technik i form pracy socjalnej. Posiada wiedzę o mechanizmach, pozwalających na gruncie pracy socjalnej poszukiwać skutecznych sposobów interwencji kierowanej do osób, rodzin i grup, pozwalających skutecznie rozwiązywać problemy społeczne oraz przyczyniać się do poprawy jakości życia w wymiarze indywidualnym i zbiorowym”*, *„posiada wiedzę na temat projektu socjalnego, jego elementów strukturalnych, organizacji, przebiegu i zarządzaniu oraz możliwościach jego zastosowania w działaniu społecznym”*, *„posiada wiedzę z zakresu nowoczesnych technologii informacyjnych”*, *„posiada podstawową wiedzę z zakresu promocji zdrowia, kultury fizycznej, sportu i rekreacji i ich roli w harmonijnym rozwoju jednostek i społeczeństw”*. Z kolei w zakresie umiejętności dodano efekty: *„potrafi samodzielnie zorganizować i przeprowadzić zajęcia z zakresu promocji zdrowia, rekreacji lub wybrane zajęcia sportowe”*, *„posiada umiejętność przygotowania podstawowych opracowań pisemnych oraz wypowiedzi ustnych z zakresu pracy socjalnej w języku obcym”*. Nauczyciele akademicy, w tym także kadra

związana pracą zawodową również w instytucjach i organizacjach opieki socjalnej, i studenci podczas prac nad zmianą profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na profil praktyczny zgłosili propozycje zmian, które zostały uwzględnione przez Komisję Dydaktyczną i ostatecznie zatwierdzone przez Radę Instytutu, a dotyczyły one zredukowania do 15 godz. wykładu z przedmiotów: „Wprowadzenie do filozofii”, „Elementy terapii rodzin”, „Wprowadzenie do pedagogiki”, „Psychiatria środowiskowa”, „Wybrane systemy pomocy społecznej w Europie”, „Teoria i aksjologia pracy socjalnej”, „Patologie społeczne”, „Psychologia społeczna”, „Rozwój i zagrożenia współczesnej rodziny” oraz ćwiczeń „Wprowadzenie do socjologii”. Do zrealizowanych postulatów zgłoszonych przez interesariuszy wewnętrznych zaliczyć należy również wprowadzenie w miejsce przedmiotów, takich jak: „Pedagogika społeczna”, „Podstawy andragogiki”, „Wychowanie międzykulturowe”, „Metodyka pracy socjalnej”, „Muzykoterapia”, „Praca socjalna w Caritas”, „Charytatywna funkcja Kościoła”, „Działalność pożytku publicznego i wolontariat w Caritas”, „Rodzina w historii cywilizacji”, „Pierwsza pomoc przedmedyczna /Język migowy”, „Metodyka studiowania – warsztat pracy własnej”, „Wolontariat w pracy socjalnej”, „Elementy prawa administracyjnego i funkcjonowanie samorządu”, „Kapitał ludzki i społeczny – czynniki stymulujące i bariery”, „Wybrane zagadnienia ekonomii społecznej”, „Podstawy aksjologii i patologii człowieka niepełnosprawnego i starego”, „Podstawy geragogiki”, „Warsztat specjalnościowy”, „Praktyka specjalnościowa”, „Elementy terapii pedagogicznej osób starszych i z zaburzeniami rozwoju”, „Osoba niepełnosprawna w systemie prawnym” przedmiotów uwzględniających praktyczne przygotowanie zawodowe studentów do wymagań przyszłego środowiska pracy, którymi są: „Podstawy resocjalizacji”, „Wsparcie rodziny dziecka z niepełnosprawnością”, „Praca z osobami niepełnosprawnymi”, „Praca socjalna w opiece paliatywno-hospicyjnej”, „Instytucje pożytku publicznego i wolontariat pracy socjalnej”, „Komunikacja interpersonalna”, „Biblioterapia”. W wyniku konsultacji dokonano także zmiany punktów ECTS, które dotyczyły praktyk oraz przedmiotów: „Metodologia badań społecznych”, „Prawo rodzinne i opiekuńcze”, „Polityka społeczna”, „Podstawy prawa”, „Globalne procesy społeczne”, „Wprowadzenie do pracy socjalnej”, „Teoria i aksjologia pracy socjalnej”, „Elementy terapii rodzin”, „Metody pracy doradcy socjalnego”, „Lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych”, „Podstawy dydaktyki”, „Zdrowie Publiczne /Promocja Zdrowia”, „Język obcy”, „Wprowadzenie do socjologii”, „Socjologia organizacji”. Przeglądem objęto także formy realizacji efektów kształcenia, stąd ćwiczenia zastąpiono zajęciami praktycznymi w przypadku przedmiotów: „Psychologia społeczna”, „Polityka społeczna”, „Asystent osoby starszej i niepełnosprawnej”, „Lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych”, „Aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych”, „Zdrowie Publiczne / Promocja Zdrowia”, „Poradnictwo socjalne i rehabilitacyjne”, „Wybrane zagadnienia metodyki pracy w instytucjach opiekuńczych”, „Metody terapii zajęciowej”, „Poradnictwo socjalne”, „Interwencja kryzysowa”, „Asystent rodziny – wybrane zagadnienia”, „Organizacja i zarządzanie w pomocy społecznej”, „Patologie społeczne”, „Projekt socjalny”, „Podstawy dydaktyki”, „Metodologia badań społecznych”, „Globalne procesy społeczne”, „Mikrosocjologia i procesy grupowe”, „Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne”, „Rozwój i zagrożenia współczesnej rodziny”, „Rehabilitacja osób niepełnosprawnych”. W przypadku przedmiotu „Język obcy” zmieniono laboratorium na lektorat, podobnie w przypadku przedmiotu „Język branżowy”. Z kolei ćwiczenia, jako dodatkową formę realizacji efektów kształcenia, wprowadzono w ramach przedmiotu „Teoria i aksjologia pracy socjalnej”, a usunięto je w ramach przedmiotu „Struktura i organizacja pracy socjalnej”. Wykład z przedmiotu „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” usunięto, gdyż uznano tę formę za niewłaściwą do realizacji przypisanych efektów kształcenia.

Przegląd oraz monitorowanie programów kształcenia szczególnie w oparciu o potrzeby i oczekiwania studentów, nauczycieli akademickich oraz rynku pracy należy do kompetencji Instytutowej Komisji Dydaktycznej, Władz Instytutu oraz Instytutowego Zespołu ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia, a także koordynatorów przedmiotów i kierowników poszczególnych zakładów. Analiza programów kształcenia przeprowadzana jest raz w roku pod kątem realizacji założonych efektów kształcenia, opinii studentów oraz oczekiwań rynku pracy. W ramach przeglądu oglądowi podlegają karty przedmiotów, treści kształcenia, formy realizacji oraz metody weryfikacji efektów kształcenia. Treści kształcenia są analizowane pod względem ich zgodności z zakładanymi efektami kształcenia i adekwatności w stosunku do aktualnego stanu wiedzy. Koordynatorzy przedmiotów opracowują i weryfikują sylabusy/karty przedmiotów w odniesieniu do efektów kształcenia, treści programowych przedmiotu, zalecanej literatury oraz metod kształcenia i sposobu weryfikacji efektów kształcenia. Dodatkowo sylabusy weryfikuje raz w roku Instytutowa Komisja Dydaktyczna. Przy powierzaniu koordynowania poszczególnych przedmiotów nauczycielom akademickim brane są pod uwagę ich kompetencje, specjalizacje w określonych dziedzinach wiedzy, doświadczenie naukowe i/lub zawodowe. W procesie oceny doboru treści programowych i ich zgodności z zakładanymi efektami kształcenia oraz aktualności przekazywanej studentom wiedzy i umiejętności uwzględniane są również opinie studentów pozyskiwane podczas badań ankietowych, przeprowadzanych po zakończeniu każdego semestru i podczas spotkań, które odbywają się co najmniej raz w roku.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, które stanowi ważne źródło informacji służących do doskonalenia programu kształcenia. Ocena realizacji efektów kształcenia dokonywana jest na podstawie zarządzenia Rektora nr 25/2014 z dn. 01.04.2014 r. w *sprawie systemu weryfikacji efektów kształcenia, jako elementu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia*. Ocena obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i jest prowadzona na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Proces dyplomowania objęto szczególnym nadzorem Instytutowej Komisji ds. Oceny Prac Dyplomowych, którą stanowią w większości samodzielni nauczyciele akademicy. Pierwszym etapem oceny realizacji efektów kształcenia jest weryfikacja dokonywana przez nauczycieli akademickich prowadzących poszczególne przedmioty, którzy zobowiązani są do przekazania jej wyników Instytutowej Komisji Dydaktycznej w terminie do końca czerwca każdego roku za pośrednictwem Sekretariatu Instytutu, a w przypadku nauczycieli prowadzących zajęcia tylko w semestrze zimowym do końca stycznia. Podczas oceny prowadzący wypełnia kwestionariusz i jest zobowiązany do wypowiedzenia się na temat: nowych metod, technik i treści kształcenia, które przyczyniły się do poprawy jakości kształcenia w ramach prowadzonego przedmiotu; dokonania opisu sposobu udokumentowania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia w ramach przedmiotu z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W dalszej części nauczyciel akademicki udziela cennych informacji odpowiadając tak/nie na pytania dotyczące: analizy nakładu pracy studenta niezbędnego do wykonania powierzonych zadań poza zajęciami dydaktycznymi; aktualizacji karty przedmiotu przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych; zapoznania studentów z efektami kształcenia, metodami oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia oraz warunkami zaliczenia przedmiotu; zapoznania się z wynikami ankietyzacji oraz hospitacji zajęć dydaktycznych w bieżącym roku akademickim. W dalszej kolejności w celu dokonania oceny realizacji efektów kształcenia określono mierniki ilościowe i jakościowe, do których zalicza się m.in.: rozkład ocen studentów, przegląd prac etapowych (zaliczeniowych i egzaminacyjnych), analizy raportu dotyczącego realizacji praktyk zawodowych, wnioski z przeprowadzonych hospitacji oraz analizy prac dyplomowych, wskaźnik odsiewu studentów, wyniki badań ankietowych. Powyższą ocenę Instytut Ochrony Zdrowia przeprowadza systematycznie co najmniej raz w roku. Wyniki

przeprowadzonych analiz są omawiane przez Władze Instytutu, a także na posiedzeniu Instytutowej Komisji Dydaktycznej, Instytutowego Zespołu ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia oraz Rady Instytutu. Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż dokonując oceny osiągniętych efektów kształcenia Władze Instytutu zasięgają także opinii osób stanowiących minimum kadrowe. Dotychczas w wyniku dokonywania powyższej oceny podejmowano działania doskonalące w formie rozmów dyscyplinujących przeprowadzonych z prowadzącymi przedmioty, z których studenci otrzymywali bardzo wysokie lub niskie oceny, jednakże stosowne wyjaśnienie przez nauczycieli akademickich, w tym przyjęte metody weryfikacji efektów kształcenia były na ogół wystarczającym uzasadnieniem zaistniałej sytuacji w tym zakresie.

Wpływ interesariuszy wewnętrznych na poszczególne elementy programu kształcenia odbywa się podczas hospitacji zajęć dydaktycznych oraz ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów. Ankietyzacja przeprowadzana wśród studentów Instytutu Ochrony Zdrowia stanowi narzędzie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, które służy do monitorowania procesu kształcenia oraz motywowania nauczycieli akademickich do doskonalenia sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych. W ramach badania wizytowana Jednostka wykorzystuje 5 kwestionariuszy ankiet. Są to: ankietę dla nauczyciela akademickiego oceniającą jakość kształcenia; studencką ankietę na temat prawidłowości przypisywania punktów ECTS dla poszczególnych modułów/przedmiotów; studencką ankietę oceny pracy nauczyciela akademickiego dla zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń, laboratoriów, projektów, zajęć praktycznych, lektoratów, studencką ankietę oceny pracy nauczyciela akademickiego dla zajęć realizowanych w formie wykładu; studencką ankietę oceny programu kształcenia i jakości kształcenia. Z uzyskanych w toku wizytacji informacji wynika, iż dotychczas w przeprowadzanych badaniach wykorzystywano jedynie kwestionariusze dotyczące oceny pracy nauczyciela akademickiego, których wyniki uwzględniono w ocenie okresowej nauczycieli akademickich, natomiast w przypadku pozostałych ankiet nie zastosowano ich lub nie opracowano wyników w formie raportu lub sprawozdania (np. studencka ocena programu kształcenia i jakości kształcenia). W ocenie ZO pozyskane opinie powinny stanowić dla wizytowanej Jednostki cenne źródło informacji służących do doskonalenia programu kształcenia i warunków jego realizacji. Ocena pracy nauczyciela akademickiego przeprowadzana jest wśród studentów raz w roku z wykorzystaniem papierowej ankiety. System oceny jest kompleksowy, dobrowolny i anonimowy. Podczas badania studenci dokonują oceny w skali 1 – 5 (1 wysoce negatywna, 2 negatywna, 3 przeciętna, 4 pozytywna, 5 wysoce pozytywna) i udzielają odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzącego: czy wykorzystywał aktywizujące i skuteczne metody kształcenia; czy wyjaśniał, tłumaczył podczas ćwiczeń, zajęć praktycznych; czy był wymagający, obiektywny i sprawiedliwy w ocenianiu; czy był dostępny poza zajęciami (dyżury, konsultacje); czy był przygotowany do zajęć; czy z szacunkiem i życzliwością odnosił się do studentów. Ponadto studenci wypowiadają się o zajęciach: czy były prowadzone zgodnie z kartą przedmiotu; czy treść była omawiana w sposób uporządkowany i zrozumiały; czy były interesujące i kończyły się punktualnie; czy wszystkie niejasności zostały wyjaśnione. W ankiecie zamieszczono wolne miejsce przeznaczone na wypowiedź otwartą, w tym wypowiedzenie się na temat prowadzącego. W toku wizytacji uzyskano informację, iż dotychczas wyniki oceny pracy nauczyciela akademickiego wypadają na ogół pozytywnie i nie wymagały podejmowania działań naprawczych. W badaniach przeprowadzonych w roku akademickim 2016/2017 wśród studentów kierunku *praca socjalna* nauczyciele uzyskali ogólną średnią ocenę – 4,81. W pytaniu otwartym, dotyczącym oceny zajęć i nauczycieli akademickich, studenci nie zgłaszali negatywnych uwag. Studenci najwyżej ocenili nauczycieli akademickich pod kątem szacunku i życzliwości do nich – 4,95, najniżej zaś ocenili wykorzystanie w ramach przedmiotów innowacyjnych i skutecznych

metod kształcenia – 4,70. Średnia ocena dla pytania, czy zajęcia były prowadzone zgodnie z sylabusem przedmiotu/modułu (kryteria oceniania, wymiar godzin, osiągnięte efekty kształcenia) wyniosła 4,85. Średnią 4,82 otrzymali nauczyciele akademicy za określenie kryteriów weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na zaliczeniu /egzaminie oraz za przygotowanie do zajęć, wyjaśnianie niejasności w trakcie zajęć, lub konsultacji; 4,72 za omawianie treści zajęć w sposób interesujący, uporządkowany, jasny i zrozumiały; 4,73 za dostępność poza zajęciami.

Narzędziem systemu zapewnienia jakości kształcenia służącym do doskonalenia procesu kształcenia, w szczególności sposobu prowadzenia zajęć i realizacji efektów kształcenia, są hospitacje zajęć dydaktycznych. Procedurę hospitacji reguluje zarządzenie Rektora nr 56/2014 z dn. 01.09.2014 r., z którego wynika, iż hospitacją objęci są pracownicy zatrudnieni w Uczelni na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilno-prawnej z zaznaczeniem, że osoby posiadające stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra podlegają hospitacji nie rzadziej niż raz na dwa lata, natomiast pracownicy posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego są hospitowani wyłącznie w przypadku zgłoszenia negatywnych uwag przez studentów wyrażonych w anonimowych ankietach. Podczas hospitacji zajęć dydaktycznych osoba hospitująca dokonuje oceny zgodności procesu dydaktycznego z kartą przedmiotu, a także poziomu merytorycznego zajęć, sposobów aktywizowania studentów oraz sylwetki prowadzącego zajęcia. Arkusz hospitacyjny zawiera wolne miejsca przeznaczone na uwagi i zalecenia hospitującego. Przeprowadzone dotychczas hospitacje zajęć dydaktycznych zakończyły się na ogół uzyskaniem przez pracowników pozytywnych opinii na temat sposobu realizacji zajęć. Z przedłożonej podczas wizytacji dokumentacji wynika, iż w roku akademickim 2015/2016 przeprowadzono 21 hospitacji, natomiast w roku ak. 2016/2017 3 hospitacje, które zakończyły się uzyskaniem przez prowadzących zajęcia oceny pozytywnej.

W przypadku interesariuszy zewnętrznych na poziomie Uczelni działa Konwent, jako organ kolegialny Uczelni i opiniodawczo-doradczy Rektora w zakresie dostosowania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Zgodnie ze statutowym zakresem kompetencji zadaniem Konwentu jest wyrażanie opinii w zakresie strategicznych kierunków rozwoju Uczelni i programów kształcenia, w tym efektów kształcenia, działalności i rozwoju Uczelni, wskazywanie kierunków współpracy z organizacjami gospodarczymi i samorządowymi wraz z podejmowaniem inicjatyw służących nawiązywaniu współpracy Uczelni z otoczeniem zewnętrznym. W składzie osobowym Konwentu zasiada aktualnie 18 członków, wśród których poza Władzami Uczelni i Instytutów oraz przedstawiciela Samorządu Studenckiego i Kanclerza znajdują się przedstawiciele otoczenia zewnętrznego, do których zalicza się: Starosta Jarosławski, Burmistrz Miasta Jarosław, przedstawiciel zajazdu Polonez w Tuczempach, Dyrektor Specjalistycznego Psychiatrycznego ZOZ w Jarosławiu, Prezes Przedsiębiorstwa Usług Geodezyjno- Projektowych GEOMIAR Sp. z o.o., Dyrektor Miejskiego Przedszkola nr 9 w Jarosławiu, przedstawiciel Gospodarstwa Agroturystycznego. Pozytywnym działaniem w ocenie ZO jest sformalizowanie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi poprzez powołanie przez Instytut Ochrony Zdrowia na mocy zarządzenia Rektora nr 12/2015 z dn. 21.01.2015 r. i uchwały Rady Instytutu Ochrony Zdrowia nr 36/17 z dn. 02.10.2017 r. Rady Pracodawców działającej, jako element udoskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zgodnie z § 1 w/w zarządzenia, w skład Rady Pracodawców powinni wchodzić przede wszystkim interesariusze zewnętrzni uczestniczący w tworzeniu programów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów oraz przedstawiciele firm zatrudniających absolwentów. Rada Pracodawców została powołana w celu współtworzenia programów kształcenia, pełnego dostosowania oferty kształcenia do oczekiwań pracodawców i wymogów rynku pracy, budowania wysokiej kultury jakości kształcenia, podnoszenia atrakcyjności procesu dydaktycznego oraz rozwijania wzajemnej

współpracy pomiędzy Uczelnią a regionem. Aktualnie skład osobowy Rady Pracodawców liczy 10 osób, są to przedstawiciele następujących instytucji: Instruktor Pierre Rene Sp. z o. o, przedstawiciel firmy Ziaja, La Femme, właściciel zakładu kosmetyczno- fryzjerskiego Styl Spa w Jarosławiu, Dyrektor Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu, Dyrektor Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu, Dyrektor Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego w Żurawicy, Prezes Fundacji im. Jana Pawła II „Wzrastanie”, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu, Burmistrz Miasta Jarosławia. W wyniku przeprowadzonych przez ZO konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi stwierdzono, iż współuczestniczyli oni w tworzeniu programu kształcenia, w szczególności w opracowywaniu kierunkowych efektów kształcenia oraz planów i programów studiów. Z inicjatywy tejże grupy interesariuszy, a także studentów dokonano przeprofilowania kierunku i wprowadzenia nowych formy realizacji efektów kształcenia, stąd w przypadku większości przedmiotów specjalnościowych zrezygnowano z prowadzenia zajęć o charakterze wykładowo- konwersatoryjnym na rzecz zajęć o charakterze praktycznym.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi prowadzona jest poprzez włączenie przedstawicieli otoczenia zewnętrznego w proces dydaktyczny, stąd powierzono im prowadzenie zajęć, takich jak: „*Polityka społeczna*”, „*Asystent rodziny wybrane zagadnienia*”, „*Rozwój i zagrożenie współczesnej rodziny*”, „*Projekt socjalny*”, „*Patologie społeczne*”, „*Warsztat specjalnościowy*” prowadzonych przez pracownika socjalnego w Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu, w Urzędzie Gminy Wiązownica oraz w Specjalistycznym Psychiatrycznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu; „*Psychologia ogólna*”, „*Psychobiologia*”, „*Psychologia społeczna*”, „*Psychologia rozwoju człowieka*”- psycholog Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej w Przemysłu ds. Cudzoziemców i Uchodźców oraz Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego w Żurawicy; „*Zdrowie publiczne*” – specjalista ds. epidemiologii w Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu, Dyrektor Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego w Żurawicy; „*Podstawy resocjalizacji*”, „*Struktura i organizacja pracy socjalnej*” – pielęgniarka koordynująca w Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu, współwłaściciel Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „*Wsparcie*”; „*Organizacja i zarządzanie w pomocy społecznej*”- Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu; „*Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne*”, „*Globalne procesy społeczne*”, „*Poradnictwo socjalne*”, „*Socjologia organizacji*”, „*Metodyka pracy socjalnej*” – Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, Zastępca Burmistrza ds. Infrastruktury Społecznej w Jarosławiu; „*Elementy przedsiębiorczości*” – biegły sądowy w dziedzinie: ekonomika i zarządzanie.

Efektom współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest także realizacja prac dyplomowych przez studentów kierunku *praca socjalna*, które zostały przygotowane na potrzeby interesariuszy zewnętrznych, przykładowo prace na temat: „*Zakres i formy pomocy społecznej oraz opieki nad osobami starszymi w Polsce na przykładzie Dziennego Domu „Senior- WIGOR” w Białobokach*”; „*Praca socjalna z osobami niepełnosprawnymi i ich rodzinami – studium na przykładzie PSOUU Koło w Jarosławiu*”; „*Problem alkoholizmu młodzieży Studium socjologiczne na przykładzie Publicznego Gimnazjum w Huwnikach*”; „*Przemoc w rodzinie. Studium społeczne na przykładzie gminy Medyka*”, „*Pomoc społeczna udzielana rodzinom zastępczym w jednostce organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu – studium przypadku*”, „*Profil socjologiczny wychowawcy osób niepełnosprawnych. Studium społeczne na przykładzie Polskiego Stowarzyszenia Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Jarosławiu*”, „*Organizacja i rola pomocy społecznej w Polsce – studium przypadku na podstawie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu*”; „*Wykluczenie społeczne i integracja społeczna osób niepełnosprawnych na przykładzie*

Środowiskowego Domu Samopomocy im. Ks. Józefa Kłosa w Cieszanowie"; „*Pomoc potrzebującym na przykładzie Centrum Charytatywnego Przystań Matki Bożej Jasnogórskiej*”; „*Wpływ przedsiębiorstw społecznych na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych na przykładzie Zakładu Aktywności Zawodowej w Oleszycach*”, „*Uzależnienie od alkoholu osób starszych. Studium przypadku na przykładzie Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy*”, „*Zakres i formy wsparcia dla rodzin z dziećmi w Polsce. Studium na przykładzie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tryńcy*”.

Wizytowana Jednostka wykorzystuje do doskonalenia programu kształcenia informacje uzyskane od interesariuszy zewnętrznych, którymi są także absolwenci. Cennym źródłem informacji są w szczególności bezpośrednie kontakty z absolwentami, które posiadają Władze Instytutu i nauczyciele akademicy

Zasady badania losów absolwentów reguluje Zarządzenie Rektora nr 1/2015 z dnia 05.01.2015 r. w sprawie wprowadzania zasad prowadzenia badań karier zawodowych absolwentów PWSTE. Badanie przeprowadzane jest w dwóch etapach, a mianowicie do 9 miesięcy od ukończenia studiów oraz po 3 latach. Monitoring ma formę elektronicznej, anonimowej i dobrowolnej ankiety. Ankieta stosowana w ramach WSZJK służy ocenie procesu dydaktycznego oraz przydatności na rynku pracy osiągniętych przez absolwentów efektów kształcenia. Za przeprowadzenie badania oraz opracowanie wyników z monitorowania losów zawodowych absolwentów odpowiedzialny jest Zespół Badawczy ds. Monitorowania Losów Absolwentów PWSTE w Jarosławiu powołany zarządzeniem Rektora nr 2/2015 z dnia 05.01.2015 r. w sprawie powołania Zespołu Badawczego ds. Monitorowania Losów Zawodowych Absolwentów PWSTE w Jarosławiu. Zespół Badawczy ds. Monitorowania Losów Absolwentów PWSTE w Jarosławiu przekazuje do Instytutowego Zespołu ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia cyklicznie raporty na temat „*Badania Losów Zawodowych Absolwentów Instytutu Ochrony Zdrowia*”, jednakże w przypadku kierunku *praca socjalna* pomimo dwóch roczników absolwentów dotychczas nie odnotowano zwrotu ankiet. W odpowiedzi na zaistniałą sytuację Instytut Ochrony Zdrowia podjął działania mające na celu pozyskanie informacji o losach absolwentów wizytowanego kierunku, stąd wykonano szereg rozmów telefonicznych, w wyniku których ustalono miejsca zatrudnienia absolwentów, co więcej – pozyskano informacje o programie kształcenia, który w ocenie respondentów spełnił ich oczekiwania. W rozmowach absolwenci zasygnalizowali potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym, co potwierdziło słuszność decyzji o zmianie profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na praktyczny. Ponadto absolwenci zwracali uwagę, że podczas procesu kształcenia nabyli w wystarczającym stopniu umiejętności niezbędne w zawodzie pracownika socjalnego, tj. prowadzenia wywiadów i diagnozowania sytuacji klientów, jednakże wykonując zawód pracownika socjalnego bardzo potrzebne są umiejętności w zakresie komunikowania się, które mogłyby być rozszerzone w programie studiów. Na tej podstawie wprowadzono do programu studiów wizytowanego kierunku przedmiot „*Komunikacja interpersonalna*”, który realizowany jest w wymiarze 30 godzin ćwiczeń. Absolwenci podkreślili również dużą przydatność praktyk zawodowych realizowanych w szpitalach psychiatrycznych, podczas których studenci poznają problemy osób z zaburzeniami psychicznymi, co w ich odczuciu jest niezwykle przydatne w pracy zawodowej pracownika socjalnego.

3.2.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia Uczelnia, w tym Instytut Ochrony Zdrowia, systematycznie sprawdzają czy prawidłowo zapewniany jest studentom dostęp do informacji na temat programów kształcenia, opisu efektów kształcenia, sylabusów, zmian w planach zajęć, terminów zaliczeń i egzaminów oraz konsultacji i dyżurów

nauczycieli akademickich. W powyższym celu wdrożono elektroniczny system obsługi studentów (USOSweb), który wspomaga obieg dokumentów elektronicznych, a także przepływ i dostęp do informacji. Studenci mają zapewniony dostęp do planów zajęć, programu kształcenia, uzyskiwanych wyników, a także informacji o zaliczeniu, stypendiach i płatnościach. Obsługa studentów prowadzona jest również przez pracowników administracyjnych Instytutu w sposób tradycyjny. Oprócz strony internetowej w całej Uczelni funkcjonuje system tablic informacyjnych, na których wywieszane są aktualne informacje. Na stronie internetowej Uczelni w zakładce studia oraz uczelnia widnieją materiały zawierające aktualne i wyczerpujące informacje dotyczące wdrożonego Systemu Opieki Studenckiej. Ponadto strona zawiera informacje na temat: pomocy materialnej, elastycznego systemu studiowania, działalności organizacji studenckich, w tym Samorządu Studenckiego, funkcjonowania Biura Karier i wsparcia osób niepełnosprawnych. Informacje o formach wsparcia studentów- rodzajach stypendiów; możliwości korzystania z programów mobilnościowych, działalności organizacji studenckich, w tym Biura Karier są przekazywane studentom także podczas cyklicznie organizowanych spotkań. Studenci mają dostęp do druków umożliwiających obsługę w zakresie pomocy materialnej i innych spraw administracyjnych w formie elektronicznej. Informacje na temat oferty dydaktycznej Uczelni zaprezentowane są w zakładce „rekrutacja” na stronie internetowej Uczelni pod *adresem* <http://www.pwste.edu.pl/rekrutacja/>. Informacje na temat sylabusu danego przedmiotu zawierającego opis efektów kształcenia, liczbę punktów ECTS, formy zaliczenia oraz szczegółowe wskazanie literatury obowiązkowej i uzupełniającej studenci otrzymują od prowadzącego w ramach pierwszych zajęć. Informacje na temat praktyk są na bieżąco aktualizowane i udostępniane przez osobę odpowiedzialną za organizację praktyk. Wyniki przeglądu przez ZO zasobów informacyjnych jednoznacznie wskazują, iż rozbudowany system informatyczno-administracyjny zapewnia interesariuszom wewnętrznym kompleksowy dostęp do niezbędnych oraz ważnych informacji dla studentów i pracowników Uczelni. W ramach WSZJK opracowano także regulacje dotyczące sposobu dokumentowania i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a zatem zgodnie z zarządzeniem Rektora nr 107/2014 z dn. 17.12.2014 r. w sprawie zasad archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zajęć dydaktycznych na studiach wyższych oraz studiach podyplomowych jako element systemu weryfikacji efektów kształcenia dokumentacja jest gromadzona i przechowywana przez nauczycieli akademickich. Czas przechowywania prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych ustalono umownie na okres co najmniej 3 lat dla studiów I stopnia oraz 2 lata dla studiów II stopnia, jednak nie dłużej niż przez 1 rok po zakończeniu cyklu kształcenia. Studenci mają możliwość zgłoszenia uwag i nieprawidłowości w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach bezpośrednio prowadzącym zajęcia, pracownikom administracji oraz poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim Radzie Instytutu lub poprzez reprezentanta w Instytutowej Komisji Dydaktycznej, ewentualnie w Instytutowym Zespole ds. Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia. Ponadto opiekun roku/grupy powołany spośród nauczycieli akademickich oraz starosta powołany spośród studentów wspierają studentów w wyrażaniu opinii w sprawach dotyczących organizacji procesu dydaktycznego oraz wspomagają w rozwiązywaniu problemów, w tym zapoznają ich z zasadami studiowania w Uczelni i przekazują niezbędne dla właściwej organizacji kształcenia wiadomości

dotyczące toku studiów, systemu pomocy materialnej i wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w Uczelni. W przeglądzie zasobów informacyjnych uczestniczą interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. W zakresie przepływu informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach studenci oceniają nauczycieli akademickich. Oceny tej studenci dokonują w ramach ankietyzacji dotyczącej oceny pracy nauczyciela akademickiego. Aktualne wyniki z powyższych badań wskazują, iż kadra akademicka właściwie dba o przepływ informacji, a zatem w wizytowanej Jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku. W ramach rozwiązań systemowych wizytowana Jednostka opracowała dodatkowe narzędzie – ankietę służącą do oceny sposobu udostępniania informacji przez Uczelnię, jednakże dotychczas nie przeanalizowano wyników z przeprowadzonych badań.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia zawiera zasady dotyczące tworzenia, doskonalenia i modyfikacji programu kształcenia. Mocną stroną systemu jest skuteczność wdrożonych rozwiązań systemowych w kluczowych dla jakości kształcenia obszarach, a w szczególności dotyczącym okresowego przeglądu programu kształcenia. Realizowany program kształcenia jest stale doskonalony w oparciu o opinie poszczególnych grup interesariuszy, a także potrzeby rynku pracy. Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni mieli istotny wpływ na przejście kierunku *praca socjalna* z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Wspólnie wypracowali propozycję zmiany efektów kształcenia oraz wprowadzenia do programu studiów nowych form zajęć, tj. zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. W ocenie ZO prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia, co potwierdziły także spotkania: ze studentami, nauczycielami akademickimi, Władzami Jednostki, a także osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 1.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 1.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 1.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Z danych uzyskanych przez ZO wynika, że do minimum kadrowego kierunku *praca socjalna* Jednostka wskazała 8 nauczycieli akademickich, w tym 2 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 w grupie nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora. Na podstawie przesłanej dokumentacji oraz dokumentacji przedłożonej do wglądu podczas wizytacji, a także przeprowadzonych rozmów dokonano analizy spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego, w której uwzględniono posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy i zawodowy nauczycieli akademickich. Analizie poddane zostały także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt osób, które wchodzi w skład minimum kadrowego na kierunku *praca socjalna*, ZO stwierdził, że spełnione zostały warunki określone w § 12 ust. 1 pkt. 1 lit. b (stanowi co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki oraz co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora) rozporządzenia z dnia 26 września 2016 r. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów. Ponadto spełnione zostały także wymagania określone w § 10 ust.1 (Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów), ust. 2 (Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będący osobą, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311), zwany dalej „samodzielnym nauczycielem akademickim”, może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 30 godzin dydaktycznych), oraz ust. 3 (Nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra lub równorzędny może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych).

Spośród **8 nauczycieli akademickich** wchodzących w skład **minimum kadrowego na poziomie studiów I stopnia zaliczono:**

- 2 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego;
- 6 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora.

(informacje na temat poszczególnych nauczycieli zawarte są w Załączniku nr 4 Raportu).

Dorobek naukowy wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *praca socjalna* wskazuje, że posiadają oni dorobek, który zapewnia realizację efektów kształcenia określonych dla tego kierunku studiów. Instytut zatrudnia pracowników naukowych o różnych specjalnościach w obszarze nauk społecznych i nauk humanistycznych. 4 pracowników posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Wiąże się ono przede wszystkim z wykonywaniem pracy w ramach zawodu pracownik socjalny.

4.2.

Dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich na ocenianym kierunku studiów pozwalają na realizowanie programu studiów. Zdaniem ZO, prawidłowo przyporządkowane zostały zajęcia dydaktyczne do poszczególnych nauczycieli akademickich, a więc zajęcia wynikające z programu studiów są prowadzone przez osoby, których działalność naukowa i dydaktyczna oraz działalność praktyczna związana z ocenianym kierunkiem studiów

jest adekwatna do zakładanych efektów kształcenia i pozwala ją realizować. Nauczyciele akademicy są dobierani do prowadzenia zajęć zgodnie z zakresem prowadzonych badań naukowych, kompetencjami dydaktycznymi oraz doświadczeniem praktycznym zdobytym poza uczelnią. Dołączone do Raportu samooceny załączniki zawierają wykaz podstawowego dorobku naukowego oraz prowadzonych zajęć, wskazując na powiązanie działalności naukowej z pracą dydaktyczną poszczególnych nauczycieli akademickich. Właściwy dobór kadry naukowo-dydaktycznej rozpoczyna się już na etapie zatrudniania pracownika, co następuje po przeprowadzeniu otwartego konkursu. Liczba nauczycieli stanowiących minimum kadrowe jest stosowna do obowiązujących przepisów. Większość nauczycieli lokuje zainteresowania badawcze w dyscyplinach naukowych: pedagogika, psychologia, socjologia.

4.3.

W sferze rozwoju naukowego i działalności naukowej pracownicy mogą liczyć na wsparcie Władz Instytutu i Władz Uczelni, czego przejawem jest finansowanie wyjazdów konferencyjnych czy innych aktywności naukowych pracowników. W tym zakresie pracownicy nie zgłaszali żadnych uwag i zastrzeżeń w trakcie spotkania z ZO.

W ramach realizowanej polityki kadrowej należy zwrócić uwagę na kwestie dotyczące procesu ocenienia nauczycieli akademickich. Przede wszystkim należy wskazać trzy formy przeprowadzanych ocen nauczycieli akademickich. Są to:

- hospitacje zajęć,
- ocena okresowa,
- ocena dokonywana przez studentów.

Wyniki hospitacji oraz oceny studentów są brane pod uwagę i uwzględniane w ocenie okresowej, na którą składa się ocena działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej nauczycieli akademickich. Zgodnie z procedurą, nie rzadziej niż raz na dwa lata hospitacji powinni podlegać pracownicy dydaktyczni ze stopniem naukowym doktora lub tytułem zawodowym magistra. Natomiast w przypadku pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego częstotliwość hospitacji jest inna, bowiem zgodnie z procedurą podlegają oni hospitacji wyłącznie w przypadku niskich ocen w ankietach ewaluacyjnych przeprowadzanych wśród studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Instytut spełnia w pełni wymagania dot. minimum kadrowego na kierunku *praca socjalna* poziomie studiów **I stopnia** o profilu praktycznym. Struktura składu osobowego nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów jest ugruntowana,

bazując na doświadczeniu w zakresie naukowym i praktycznym. Jednostka prowadzi właściwą politykę kadrową, która umożliwia odpowiedni dobór kadry naukowo-dydaktycznej na ocenianym kierunku studiów.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

W ramach ocenianego kierunku prowadzona jest aktywna współpraca z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej w rejonie jarosławskim.

W spotkaniu ZO z interesariuszami zewnętrznymi uczestniczyły osoby, które reprezentowały sektor publiczny: Urząd Miasta Jarosław, Starostwo Powiatowe w Jarosławiu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu, Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu oraz Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny w Żurawicy. Przedstawiciele tych instytucji i podmiotów biorą udział w procesie tworzenia i doskonalenia programu kształcenia realizowanego na kierunku *praca socjalna* studia pierwszego stopnia. 21 stycznia 2015 r. powołano Radę Pracodawców. Rada spotyka się co najmniej dwa razy w roku akademickim. W styczniu 2016 roku podczas spotkania Rady zarekomendowano zmianę części kierunkowych efektów kształcenia. Przedstawiciele wskazanych wyżej instytucji opiniują konstruowane czy aktualizowane programy studiów i osiągnięte efekty kształcenia, zwłaszcza w ich praktycznym wymiarze.

Wśród głównych form współpracy z interesariuszami zewnętrznymi należy wymienić realizację praktyk zawodowych, wizyty studyjne dla studentów, angażowanie praktyków do prowadzenia zajęć dydaktycznych, współorganizację konferencji naukowych i popularyzację nauki, organizowanie wolontariatu dla studentów.

Z wypowiedzi uczestników spotkania ZO z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych wynika, że planowane są również szkolenia dla studentów pozwalające na pozyskiwanie i podnoszenie kwalifikacji, których uzyskanie nie jest możliwe w oparciu o program studiów (np. kurs specjalistyczny organizacja pomocy społecznej). Podczas spotkania zwrócono uwagę na fakt, iż uczelnia jest jedyną szkołą wyższą w mieście Jarosław i efektywna współpraca z nią jest istotna z punktu widzenia zapewnienia kadr dla podmiotów gospodarczych oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu.

Wg danych przedstawionych przez Koordynatora Praktyk, w latach 2016/2017 studenci odbywali praktyki w instytucjach publicznych i w organizacjach pozarządowych. W roku akademickim 2015/2016 wszyscy studenci tego samego rocznika odbywali praktyki w instytucjach i placówkach prowadzonych przez samorządy.

Zgodnie ze specyfiką kierunku *praca socjalna* Jednostka dąży przede wszystkim do współpracy w zakresie przygotowania studentów do podjęcia zatrudnienia w:

- ośrodkach pomocy społecznej, opiekuńczo-adaptacyjnych i opiekuńczo-leczniczych,
- schroniskach dla bezdomnych, ofiar przemocy, ciężarnych matek,
- świetlicach środowiskowych oraz terapeutycznych,
- ośrodkach wsparcia dla bezdomnych, osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
- placówkach poradnictwa rodzinnego,
- szpitalach specjalistycznych oraz zakładach karnych.

Wspólnie z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego planowane jest zbudowanie Pracowni Telemedycyny i Teleopieki, które stanowiąc będą jedne z istotnych elementów świadczenia oraz organizacji opieki medycznej i społecznej w rejonie.

Udoskonalenia wymagają działania zakładające zbieranie informacji nt. losów absolwentów, szczególnie zatrudnionych w regionie Jarosławia, w celu rozwijania współpracy z otoczeniem. Często podkreślany podczas spotkań z przedstawicielami uczelni fakt „kameralnego” charakteru kierunku, wynikającego z małej liczebności roczników wydaje się być czynnikiem sprzyjającym budowaniu relacji pozwalających na prowadzenie efektywnego monitoringu losów absolwentów. Warto również odnieść się do sposobów prowadzenia monitoringu uwzględniającego preferencje w zakresie sposobów pozyskiwania danych (np. nie tylko za pośrednictwem e-mail, ale też portali społecznościowych). Możliwe jest zastosowanie rozwiązań uwzględniających zastosowanie metody weryfikacji użytkownika, jaką jest przypisanie zindywidualizowanych tokenów. Możliwe jest również np. oczekiwanie potwierdzenia drogą elektroniczną posiadanego adresu e-mail.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia współpracuje z podmiotami zgłaszającymi zapotrzebowanie na pracowników socjalnych. Mocną stroną współpracy z otoczeniem zewnętrznym jest fakt, że zdecydowana większość nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne w ramach kierunku jest jednocześnie interesariuszami zewnętrznymi. Słabą stroną współpracy jest stosunkowo nieduża liczba podmiotów, w których realizowane są zadania związane z opieką socjalną, co wynika z istniejącej sytuacji demograficznej i gospodarczej rejonu.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Sugeruje się wykorzystanie techniki zogniskowanego wywiadu grupowego z absolwentami – przy stosunkowo niewielkich kosztach pozwoli to uzyskać ciekawy materiał badawczy, a jednocześnie będzie służyć podtrzymaniu więzi z absolwentami.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Rozwój działań związanych z umiejdzynarodowieniem procesu kształcenia widoczny jest w staraniach mających na celu motywowanie pracowników i studentów nie tylko do rozwoju naukowego, ale również podejmowania kroków służących zwiększeniu mobilności międzynarodowej. Obecnie podpisanych jest 61 umów z zagranicznymi Uczelniami w ramach

programu Erasmus+. Jednakże mimo szerokiego wachlarza możliwości związanych z wyjazdami zagranicznymi niewielu pracowników (jedynie 3 pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku) było uczestnikami programu Erasmus+ w roku akademickim 2016/17. ZO został poinformowany, iż w roku akademickim 2016/17 nie odnotowano żadnych przyjazdów ani wyjazdów studentów kierunku *praca socjalna* w ramach programu Erasmus+.

Należy jednakże wskazać na obszary działań związane z uwzględnieniem roli umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku. Do działań tych należą:

- budowanie oferty przedmiotów realizowanych w języku obcym dla studentów zagranicznych. Obecnie na ocenianym kierunku zgłoszono 3 takie przedmioty tj: Introduction to Philosophy; Methodology of Social Research; Professional Ethics

- rozwój współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi i badawczymi (np. Libera Università degli Studi di Scienze Umane e Tecnologiche w Lugano)

- organizację międzynarodowych konferencji, np. w maju 2017r. zorganizowana została V Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Interdyscyplinarne aspekty urody, zdrowia i choroby”

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w programie studiów zaplanowano 120 godzin zajęć z języka obcego (angielskiego lub niemieckiego), a także w ramach przedmiotów kierunkowych: język branżowy (30 h zajęć).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Za mocną stroną należy uznać rozwój działań mających na celu aktywizowanie studentów i pracowników do podejmowania wyzwań w sferze współpracy międzynarodowej. Do słabych natomiast niski poziom mobilności międzynarodowej studentów i kadry oraz nikłe zainteresowanie możliwościami związanymi z wyjazdami zagranicznymi w ramach programu Erasmus+.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

- Wzmocnienie działań aktywizujących studentów i pracowników do korzystania z programów wymiany.
- zalecić organizację wykładów i spotkań ze studentami kierunku z pracownikami uczelni zagranicznych oraz przedstawicielami praktyki z zakresu pracy socjalnej w celu popularyzowania polityki socjalnej i rozwiązań praktycznych realizowanych w innych krajach.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Uczelnia dysponuje budynkami, których powierzchnia użytkowa wynosi 20 000 m². Uczelnia dysponuje 21 salami wykładowymi, 38 salami ćwiczeniowymi, 13 pracowniami komputerowymi, 3 salami multimedialnymi wyposażonymi w projekторы, telewizory, komputery, ekrany sufitowe oraz nagłośnienie, 14 salami laboratoryjnymi, pracowniami umiejętności, halą sportową, Centrum Rekreacyjno-Rehabilitacyjnym, Biblioteką oraz dwoma Domami Studenckimi. Instytut Ochrony Zdrowia (Sekretariat, pomieszczenia dydaktyczne oraz Zakłady) usytuowany jest na terenie Miasteczka Akademickiego przy ul. S. Czarnieckiego 16. Powierzchnia użytkowa budynku Instytutu IOZ wznosi 1584,2 m². Sale dydaktyczne Instytutu wyposażone są w pomoce naukowe, m.in.: instalacje nagłaśniające (w salach wykładowych), rzutniki pisma, wideoprojekторы, rzutniki multimedialne z zestawami komputerowymi oraz bezprzewodową sieć Internetową. Zajęcia na kierunku *praca socjalna* odbywają się w kilku budynkach Uczelni.

Biorąc pod uwagę wymogi wynikające z zakładanych efektów kształcenia na kierunku *praca socjalna* oraz aktualną liczbę studentów, liczba, wielkość oraz podstawowe wyposażenie sal dydaktycznych odpowiadają potrzebom kształcenia na tym kierunku.

W salach ćwiczeniowych znajdują się przenośne projekторы multimedialne oraz tablice magnetyczne. Baza dydaktyczna Uczelni spełnia warunki dostępności kształcenia dla studentów niepełnosprawnych. Budynki wyposażone są w podjazdy i toalety dla osób z niepełnosprawnością. W Bibliotece Głównej i budynku przy ul. Pruchnickiej zamontowane zostały windy. Infrastruktura i wyposażenie instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza uczelnią oraz praktyki zawodowe dostosowane są w pełni do potrzeb studentów. W ocenie ZO, infrastruktura Uczelni zapewnia studentom kierunku *praca socjalna* bazę materialną niezbędną do osiągnięcia efektów kształcenia.

Uczelnia posiada własną platformę e-learningową (<http://elearning.pwste.edu.pl>) zbudowaną w oparciu o środowisko nauczania zdalnego Moodle. W przypadku wsparcia procesu dydaktycznego na kierunku *praca socjalna* poprzez wykorzystanie platformy edukacyjnej wiąże się ono z możliwością spersonalizowanego (indywidualny login i hasło) dostępu do zasobów (także ich tworzenia) przez wykładowców i studentów.

Uczelnia posiada obiekty sportowe usytuowane w obrębie Miasteczka Akademickiego przy ul. S. Czarnieckiego 16. W obrębie kampusu znajdują się: boiska sportowe, 3 korty do tenisa ziemnego, hala sportowa, sala gimnastyczna, studio ćwiczeń rehabilitacyjno-rekreacyjnych oraz siłownia.

7.2.

Studenci kierunku *praca socjalna* mają dostęp do Biblioteki, która mieści się w nowoczesnym budynku i zajmuje powierzchnię 1481 m². Budynek składa się z 3 kondygnacji. Na parterze zlokalizowane zostały: Czytelnia Ogólna, Informacja Naukowa, Czytelnia Czasopism, Telecentrum, Wypożyczalnia, Wypożyczalnia Międzybiblioteczna, Gromadzenie i Opracowanie Zbiorów. Czytelnicy mają możliwość pracy w komfortowych warunkach i bez barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia Biblioteki wyposażone są w sprzęt komputerowy podłączony do Internetu. Umożliwiono czytelnikom pracę

indywidualną oraz pracę w grupach, jak również dostęp do urządzeń reprograficznych, wdrożono zintegrowany system obsługi użytkowników SOWA 2 – opracowywanie zbiorów w tym systemie. Został również wdrożony elektroniczny system wypożyczeń międzybibliotecznych i zdalny system składania zamówień na materiały biblioteczne. Uruchomiono system ochrony zbiorów przed kradzieżą RFID i zabezpieczono książki chipami, zainstalowano urządzenia do aktywacji i dezaktywacji chipów, bramki kontrolujące wychodzących czytelników, uruchomiono informację o zasobach wydawnictw ciągłych w katalogu on-line Biblioteki, rozpoczęto sporządzanie rekordów bibliograficznych i rekordów zasobu wydawnictw ciągłych, stworzono elektroniczny formularz umożliwiający zapisanie się do Biblioteki przez Internet. Czytelnicy mogą przeglądać katalog dostępny w sieci Internet, a także dokonywać rezerwacji i zamawiania publikacji przez Internet. Wprowadzane są również spisy treści do opisów publikacji, dzięki czemu czytelnik ma możliwość wstępnego zapoznania się z zawartością książek zgromadzonych w Bibliotece. W budynku dostępne jest 140 miejsc do cichej nauki, 60 stanowisk komputerowych z dostępem do bezpłatnego Internetu i możliwością druku dowolnej ilości stron oraz 5 kiosków internetowych. Biblioteka sprowadza książki oraz kserokopie konkretnych artykułów w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych na potrzeby pracowników naukowych i studentów PWSTE. Księgozbiór znajdujący się w Bibliotece liczy obecnie ponad 47 200 vol. i jest kompletowany w kilku egzemplarzach z wyjątkiem podręczników i skryptów, które stanowią zbiór wieloegzemplarzowy, stale aktualizowany, składający się z literatury obowiązkowej i zalecanej. Tytuły publikacji i ich liczba ustalane są w porozumieniu z pracownikami dydaktycznymi. Księgozbiór zgromadzony w Bibliotece dla kierunku *praca socjalna* liczy 603 tytuły. W prenumeracie jest 101 tytułów czasopism (99 – krajowych i 11 – zagranicznych), z czego około 17 tytułów powiązanych jest z kierunkiem *praca socjalna*. Obok druków zwartych i ciągłych Biblioteka gromadzi także zbiory specjalne. Ponadto czytelnicy mają możliwość skorzystania z programu komputerowego GEONET (10 stanowisk) i LEGALIS (1 stanowisko). Biblioteka posiada również dostęp do elektronicznych baz czasopism i książek w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (dostęp z komputerów Uczelni) bazy: Elsevier, Springer, Willey-Blackwell, Nature, Web of Knowledge, Springer, EBSCO, Science, SCOPUS. W bazach znajduje się wiele tysięcy tytułów z zakresu nauk społecznych i humanistycznych z dostępem do pełnych tekstów oraz do abstraktów. Biblioteka posiada dostęp do wybranych publikacji w czytelni internetowej IBUK LIBRA, należącej do Wydawnictwa Naukowego PWN (1122 tytułów). Czytelnicy mogą korzystać z serwisu przez całą dobę, z dowolnego miejsca.

ZO stwierdza, że jest pełne dostosowanie zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych służących realizacji procesu kształcenia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

7.3.

W ramach rozwoju i doskonalenia infrastruktury informatycznej w Uczelni zaczęto wprowadzać system USOS.

Na wniosek nauczycieli akademickich – praktyków zaplanowano od roku akademickim 2018/2019 utworzenie w Instytucie własnej pracowni komputerowej, w której będą prowadzone zajęcia z przedmiotów realizowanych w formie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w Uczelni. Nowopowstała pracownia umożliwi korzystanie z komputerów bez

konieczności przemieszczania się. W ramach środków finansowych uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego planuje się utworzenie w roku akademickim 2018/2019 Pracowni Telemedycyny i Teleopieki, z której będą korzystali studenci kierunku *praca socjalna*. Pierwsze prace dotyczące utworzenia Pracowni rozpoczną się już w semestrze letnim roku akademickiego 2017/2018.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kryterium zostało ocenione na „w pełni”, gdyż pomieszczenia dydaktyczne, w tym pracownie komputerowe, wykorzystywane w ramach zajęć na ocenianym kierunku, w pełni zaspokajają potrzeby dydaktyczne. Są one dostosowane do liczby studentów oraz wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny. Jest to niewątpliwie mocna strona ocenianego kryterium.. Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne Uczelni są wyposażone w sprzęt multimedialny, co ze względu na przyjęte metody kształcenia, stanowi – w ocenie ZO – warunek zapewniający osiągnięcie efektów kształcenia. Mocną stroną jest również zapewnienie odpowiednich warunków w miejscach, w których studenci odbywają praktyki zawodowe. ZO ocenia więc, że baza dydaktyczna i naukowa jest dostosowana do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia oraz umożliwia osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia. Jest ona nowoczesna, bezpieczna pod względem przepisów BHP oraz dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych w sposób zapewniający im pełne uczestnictwo w procesie kształcenia. Z punktu widzenia potrzeb ocenianego kierunku oraz dostępu do literatury wskazanej w kartach przedmiotu, ZO pozytywnie ocenia zasoby biblioteki oraz możliwości korzystania ze studentów kierunku *praca socjalna* z internetowych baz danych.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Opieka i wsparcie studentów ocenianego kierunku są realizowane w sposób pełny, na wielu płaszczyznach przyjętego w Instytucie systemu opieki naukowej, który należy postrzegać w powiązaniu z opieką dydaktyczną. System ten, jak stwierdzono na podstawie opinii

studentów, skutecznie zapewnia dostęp do pracowników naukowych, opiekunów prac dyplomowych i poszczególnych roczników w procesie uczenia się oraz poprzez indywidualne konsultacje studentów z prowadzącymi. Obsługa studentów prowadzona jest za pomocą ogólnouczelnianego systemu komputerowego – USOS. Zawiera on wszystkie informacje dotyczące toku studiów, kadry, finansów oraz dydaktyki. Ponadto aktualne informacje zamieszczane są także na stronach internetowych Uczelni i Instytutu. Udostępnianie informacji związanych z tokiem studiów oraz sprawami studenckimi drogą elektroniczną zapewnia studentom stały dostęp do wszystkich niezbędnych kwestii związanych z procesem kształcenia.

Terminy konsultacji oraz treści sylabusów przedmiotów, podawane są do wiadomości na początku każdego semestru. Studenci mają możliwość ustalania dodatkowych terminów konsultacji z prowadzącymi bezpośrednio lub pośrednio za pośrednictwem poczty elektronicznej. W opinii studentów, możliwy jest indywidualny kontakt nauczyciel – student sprzyjający motywowaniu do pracy, rozwijaniu zainteresowań zawodowych, m.in. w ramach konsultacji czy projektów organizowanych w ramach kół naukowych. Ponadto w celu sprawowania opieki dydaktycznej z grona pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu, dla każdego rocznika studiów wybierani są opiekunowie, do zadań których należy zapoznanie studentów z regulaminem studiów i praktyk zawodowych, założeniami programowymi i możliwościami wyboru ścieżki kształcenia, a także współpraca z pracownikami administracyjnymi z obsługi działów studenta i w razie potrzeby pomoc studentom w sprawach związanych z tokiem studiów oraz w sprawach socjalno-bytowych.

W rozwijaniu zainteresowań zawodowych studentów sprzyja wsparcie kadry i infrastruktura dydaktyczna w Instytucie. Studenci mogą również zaangażować się w prace w ramach koła naukowego „Pracy socjalnej” oraz uczestniczyć w dodatkowych wykładach, zajęciach i szkoleniach prowadzonych przez naukowców z kraju oraz praktyków zapraszanych do Instytutu. Dodatkowo studenci są wolontariuszami w przedszkolach, świetlicach środowiskowych, placówkach terapeutycznych, placówkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i organizacjach pozarządowych. Studenci biorą także udział w różnego rodzaju akcjach organizowanych na rzecz podopiecznych placówek pomocowych. Sami inicjują i organizują zbiórki zabawek czy artykułów szkolnych dla wychowanków domów dziecka. Co roku studenci organizują mikołajki dla dzieci z Domu Dziecka w Jarosławiu (obecnie siedziba Domu Dziecka to miasto Radymno).

Władze Instytutu udzielają wsparcia Samorządowi Studenckiemu współuczestnicząc w organizacji juwenaliów i imprezy „Dzień Otwarty”, w których biorą udział nie tylko studenci

i pracownicy, ale także przedstawiciele potencjalnych pracodawców, administracji samorządowej i innych instytucji.

Student może, pod kierunkiem opiekuna naukowego, studiować według indywidualnego programu studiów. O możliwościach wsparcia studenci informowani są za pośrednictwem uczelnianej i instytutowej strony internetowej. Regulamin Studiów PWSTE przewiduje indywidualny program studiów (IPS), natomiast studentom niepełnosprawnym stwarza się możliwość odbywania studiów w formie indywidualnego toku studiów (ITS) pod opieką wybranego nauczyciela akademickiego. Indywidualna organizacja studiów polega na ustaleniu terminów i form realizacji obowiązków wynikających z planów studiów

niezależnie od obowiązującego rozkładu zajęć dydaktycznych. Wymaga ona ponadto uzyskania zgody osób prowadzących zajęcia na uczestnictwo w zajęciach w innych terminach niż przewidziano w rozkładzie zajęć studenta.

System opieki materialnej określony jest w Regulaminie pomocy materialnej dla studentów Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej w Jarosławiu. Zasady pomocy materialnej dla studentów reguluje zarządzenie Rektora w sprawie wprowadzenia Regulaminu pomocy materialnej dla studentów PWSTE. Studenci mogą liczyć na wsparcie materialne i socjalne. Pomoc ta udzielana jest w następujących formach: stypendium socjalne, zapomoga, stypendium rektora, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium ministra za osiągnięcia w nauce i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe. Decyzje o udzieleniu pomocy materialnej podejmowane są przez uczelniane komisje socjalno-stypendialne. Stypendia socjalne przyznawane są na wniosek studenta, a warunkiem ich przyznania jest udokumentowana trudna sytuacja materialna. Zapomoga może być przyznana na wniosek studenta, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej. Wysokość stypendium socjalnego, zapomogi i specjalnego stypendium dla osób niepełnosprawnych jest ustalana dla każdego roku akademickiego. Informacje na ten temat zawarte są w załączniku do Regulaminu pomocy materialnej. Stypendia Rektora dla najlepszych studentów przyznawane są dla 10% najlepszych studentów każdego kierunku. Za wybitne osiągnięcia w nauce i sporcie student może otrzymać stypendium ministra. Z punktu widzenia studentów kryteria systemu są przejrzyste i ogólnodostępne, co potwierdziła również analiza własna ZO informacji zawartych na stronie internetowej/tablicach informacyjnych Instytutu.

W celu wspierania mobilności krajowej i międzynarodowej studentów organizowane są na Uczelni spotkania informacyjne na temat dostępnych programów mobilności. Informacje umieszczane są na stronie internetowej Uczelni i Instytutu, a Pełnomocnik Rektora ds. Współpracy Międzynarodowej służy pomocą w wyborze Uczelni zagranicznej oraz wypełnieniu formalności. Instytut stworzył warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności. W ramach programu międzynarodowego ERASMUS+ studenci Instytutu mogą studiować w uczelniach zagranicznych, z którymi PWSTE podpisał stosowne porozumienia. Z powodu aktywnego życia zawodowego, studenci nie korzystają z przygotowanej przez Instytut oferty.

W opinii studentów Instytut wspiera ich przy realizacji praktyk poprzez weryfikację miejsca oraz planu odbywania praktyki.

Ponadto studenci, w zakresie pomocy we wszelkich kwestiach związanych ze zdobywaniem pracy lub doświadczenia zawodowego wspierani są pośrednio przez Biuro Karier PWSTE (strona internetowa, kontakt telefoniczny/mailowy, fanpage na Facebooku). Na stronie internetowej Biura Karier studenci mogą znaleźć na bieżąco uzupełniane informacje o organizowanych praktykach, stażach, a także oferty pracy. Dodatkowo Biuro zajmuje się organizacją różnych warsztatów i szkoleń z zakresu doradztwa zawodowego, autoprezentacji i wystąpień publicznych, sposobów radzenia sobie ze stresem, treningów komunikacji interpersonalnej, asertywności oraz psychospołecznych umiejętności osobistych. Biuro zajmuje się również doradztwem przy pisaniu CV lub listów motywacyjnych. Studenci mają możliwość uczestniczenia w różnych formach zajęć podnoszących kwalifikacje. Organizowane są warsztaty specjalistyczne, m.in. „Jak rozliczysz się z fiskusem?”

„Spotkania z praktyką”, „Profesjonalne przygotowanie się do rozmowy kwalifikacyjnej” i certyfikowane warsztaty sprzedażowo-menedżerskie.

Studenci mogą zgłaszać swoje skargi i wnioski do Władz Instytutu oraz do Samorządu Studentów. Studenci znają terminy, w jakich mogą spotkać się z Władzami Instytutu w celu przedstawienia swoich problemów. Wnioski składane mogą być w formie pisemnej i ustnej, np. dotyczące zmiany prowadzącego przedmiot. Wsparcia w zakresie skarg i wniosków studenci mogą otrzymać od Samorządu Studentów, a osoby niepełnosprawne od Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, m.in. w zakresie pomocy prawnej. Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi dotyczące jakości kształcenia poprzez system ankiet. Uwagi te znajdują odzwierciedlenie w raportach i są przedstawiane Dyrektorowi Instytutu. Studenci nie posiadają jednak wiedzy na temat wyników i skutków z ich wypełnienia.

8.2.

Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów wiąże się przede wszystkim ze skuteczną i kompetentną obsługą administracyjną w zakresie spraw związanych z tokiem studiów i pomocą materialną. W opinii studentów, Instytut zapewnia studentom tę obsługę, gdyż Pracownicy Centrum Obsługi Studenta (dziekanat) są dostępni dla studentów przez cztery dni w tygodniu w wyznaczonych godzinach, których wymiar jest zorientowany na potrzeby studentów, ponadto możliwy jest z nimi kontakt telefoniczny i za pośrednictwem poczty elektronicznej. Numery telefonów i adresy e-mailowe dostępne są na stronie internetowej Instytutu. COS zapewnia skuteczną pomoc w załatwieniu wszelkich spraw związanych z procesem kształcenia, również w zakresie pomocy materialnej.

W opinii studentów Instytut Ochrony Zdrowia zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w procesie dydaktycznym oraz pomocy materialnej, co potwierdzają rezultaty corocznie przeprowadzanej wśród studentów ankiety oceny jakości kształcenia w PWSTE w Jarosławiu

Realizując procedury wewnętrznego systemu zarządzania jakością, Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona, dokonuje oceny systemu opieki, wspierania oraz motywowania studentów oraz oceny kadry wspierającej proces kształcenia, przed rozpoczęciem każdego roku akademickiego. Zasadne uwagi i postulaty są wykorzystywane do doskonalenia systemu wewnątrzinstytutowego, w tym uwagi dotyczące efektów kształcenia i programów studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jakość pomocy naukowej, dydaktycznej oraz materialnej dla studentów kierunku *praca socjalna* należy ocenić jako bardzo dobrą. Wszyscy nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia są dostępni dla studentów bezpośrednio w czasie godzin konsultacyjnych oraz istnieje możliwość kontaktu z prowadzącymi zajęcia z wykorzystaniem poczty elektronicznej. W sposób profesjonalny studenci uzyskują wsparcie w rozwiązywaniu swoich problemów formalno-prawnych i bytowo-materialnych od pracowników administracyjnych. Program opieki materialnej, w tym socjalnej, opracowany i funkcjonujący w Instytucie, jest prawidłowo oceniony przez studentów oraz przez ZO.

Instytut stworzył odpowiednie warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności oraz wypracował odpowiednie realia w obowiązkowych praktykach objętych planem studiów.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Brak

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności

nie dotyczy; kierunek praca socjalna nie był dotychczas oceniany przez Polską Komisję Akredytacyjną.